

Uppföljning av miljö- och klimatprogrammets gröna indikatorer för år 2022

Gröna indikatorer – summering av de gröna indikatorerna

1. Utsläpp växthusgaser i ton per invånare (dataserie juni 2023)

Utsläpp av växthusgaser är oförändrat i kommunen och låg 2021 på 1,13 ton per invånare vilket är oförändrat jämfört med föregående år. Utsläppsstatistiken sammanställs på nationell nivå av RUS och SMHI och släpar efter med ett år. Notera att indikatorn inte redovisar utsläpp från konsumtion av varor som producerats utanför kommungränsen, utrikes flygresor samt elproduktion. På nationell nivå uppskattas denna del bidra med ytterligare cirka 9 ton per invånare i Sverige.

2. Körsträcka med bil (km per invånare)

Körsträcka med bil per kommuninvånare är i stort sett oförändrad från föregående år. Körsträckan är fortfarande lägre än för åren innan pandemin. Det är positivt att den lägre nivån är bibehållen.

3. Andel nyregistrerade fossilbränsleoberoende fordon i det geografiska området

Förra året var nästan tre fjärdedelar av de nyregistrerade fordonen fossilbränsleoberoende. Elbilar var dominerande och endast ett fåtal gasbilar och etanolbilar nyregistrerades. En ny trend är att rena elbilar dominerar, två tredjedelar var rena elbilar och en tredjedel laddhybrider.

4. Andel boende med luftkvalitet som överskrider miljökvalitetsmål för luft

Luftkvalitetsberäkningar från 2020¹ visar att 0,097 % av boende i Danderyd är exponerade för halter över miljökvalitetsmålet för partiklar (PM10) där målvärdet är 15 mikrogram per kubikmeter (medelårsvärde). Detta är en kraftig minskning från luftkvalitetskartläggning från 2017 som visade att 1,8 % av boende var exponerade över miljökvalitetsmålet. En möjlig orsak är minskad trafik under pandemiåret 2020. Regionala mätningar görs inte årligen. Danderyds kommun utför däremot egna luftkvalitetsmätningar² med en permanent mätstation vid Danderyds gymnasium samt en mobil enhet.

5. Antalet cykelpassager vid Stocksundsbron

Alltfler väljer cykeln som transportmedel, vilket tydligt syns vid kommunens cykelräknare. Under 2013 registrerades att 459 114 cyklister passerade Stocksundet, sedan dess har antalet cyklister ökat och förra året passerade 641 828 cyklister. Det är en ökning med drygt 15 % från föregående år. Cykling är nu uppe på samma nivåer som före pandemin.

¹ Svealands luftvårdsförbund (SLB) 2020, www.slb.nu/slbanalys/luftforeningskartor/

² Aktuell luftkvalitet i Danderyds kommun danderydluft.se/hem

- 6. Andel fossilenergi av den totala energianvändningen i kommunens verksamhet (byggnader och fordon)**
Fossilbränsleandelen av energianvändningen för kommunens verksamhet avseende byggnader och transporter var 2,2 % år 2022. Den har minskat med drygt 15 % från föregående år. Det beror främst på att fossilbränsleanvändningen har minskat inom alla kategorier gällande uppvärmning och transporter.
- 7. Andel skyddad natur (av total landareal)**
Andelen skyddad natur har ökat med 514 %. Det beror på att det nu är beslutat att Rinkebyskogen är naturreservat. Cirka 11 % av kommunens landareal är nu skyddad natur.
- 8. Förändring av antalet uppmätta arter vid drygt 60 mätplatser i kommunen**
Det löpande medelvärdet av antalet räknade arter visar en positiv trend, + 2,4 % jämfört med basåren 2014–2016. Mätningar av varje art görs i treårsintervaller. 2018 fåglar, 2019 dagfjärilar, 2020 växter, osv. Medelvärde används eftersom variationer förekommer under helt naturliga förhållanden. 2022 års räkning gav 31 arter dagfjärilar vilket är 15 % fler jämfört med basåret 2016. Danderyds kommun ligger i framkant i arbetet med arbetet för ett rikt djur och växtliv och genomför ett flertal åtgärder. Arbetet har uppmärksammats och studiebesök har tagits emot för att bland annat visa principen bakom Danderyds växelslätterängar för Länsstyrelsen samt grannkommuner.
- 9. Andel kustnära vatten som uppfyller EU:s vattendirektiv**
Inget av kommunens fyra ytvattenförekomster klarar miljökvalitetsnormerna enligt EU:s vattendirektiv. Rösjön, uppnår "god ekologisk status". Edsviken samt Lilla och Stora Värtan har tilldelats "otillfredsställande" eller "måttlig" ekologisk status och har övergödningsproblematik. Danderyds ytvattenförekomster har tilldelats "ej god kemisk status". Halterna av kvicksilver (Hg) och polybromerade difenyletrar (PBDE) överskrider i Sveriges samtliga vattenförekomster till följd av atmosfärisk deposition. Dock har alla vattenförekomster i Danderyd ytterligare mellan 1–5 ämnen som överskrider önskvärda nivåer.
- 10. Andel vattenprover vid badplatser med tjänlig kvalitet utan anmärkningar**
Under sommaren år 2022 gjordes 30 provtagningar. Vid ett tillfälle visade resultatet att badvattnet var otjänligt vilket gav ett resultat på att 97 % av vattenproverna vid badplatser hade tjänlig kvalitet utan anmärkningar. Det är helt normalt att det förekommer vattenprover med otjänlig kvalitet då och då. Det kan exempelvis bero på fekalier från fåglar eller markavrinning efter regn. Vid efterföljande provtagning veckan efter var bakteriehalten på en normal nivå.
- 11. Antal påstigningar på kollektivtrafik i kommunen**
Danderyd hade 32 400 påstigande i kollektivtrafiken år 2021 under en genomsnittlig vintervardag. Detta är en minskning på 12,4 % jämfört med 2020. Resandet har minskat med drygt 40 % jämfört med 2019 och kan bero på effekter från pandemin.

12. Antal publika ladduttag

Under 2022 fanns det 159 publika ladduttag, varav två är för snabbbladdning av fordon. Det är en ökning med 14 % från förra året. De flesta av de publika ladduttagen finns i garaget i Mörby centrum. Under 2022 blev det möjligt för externa aktörer att anmäla intresse för att installera ladduttag på kommunens mark.

13 (a) Mängd kommunalt avfall insamlat ämnat för materialåtervinning (kg per invånare)*

År 2022 samlades 105 kg in per person i Danderyds kommun. Detta är samma mängd som föregående år.

*Denna indikator omfattar förpackningar och tidningar, elavfall, batterier, metallavfall, wellpapp samt däck utsorterat gips, planglas, plast, textilavfall och övrigt grovavfall. Det är således inte den faktiska mängden som verkligen materialåtervinns som visas utan insamlad mängd. (*Benämningen av indikatorn har ändrats för att vara mer korrekt och bättre spegla avfall webb.)*

13. (b) Andel kommunalt avfall insamlat för materialåtervinning, inkl. biologisk behandling

Andelen ökade 2022 jämfört med de två åren dessförinnan och ligger nu på 44 %. En ökad andel av denna indikator ses som positiv eftersom det innebär att andelen ämnat för materialåtervinning har ökat jämfört med det som är tänkt att gå till förbränning och deponi. Matavfall är ett målområde i kommunens avfallsplan. Avfallsverksamheten arbetar fokuserat för en ökning av kunder med matavfallssortering varvid förväntan finns på att denna post ökar ännu mer framöver. Att förebygga matsvinn är också en del i arbetet.

Denna indikator omfattar andel ämnat för materialåtervinning av total mängd kommunalt avfall och omfattar förpackningar och tidningar, matavfall, frityrfett, elektriskt och elektroniskt avfall, batterier, metallavfall, wellpapp samt däck, kommunplast, textilavfall och övrigt grovavfall. Även denna post visar vad som samlats in ämnat att gå till materialåtervinning och inte den faktiska materialåtervinningen.

14. Andel inköpta ekologiska livsmedel i organisationen

Andelen inköp av ekologiska livsmedel i organisationen ligger kvar på 28 % vilket är samma som för år 2021. Att andelen ekologiska inköp fortfarande är på en lägre nivå beror främst på de fortsatt höga livsmedelspriser. Mer konventionella livsmedel måste köpas in i stället för ekologiskt för att kompensera för de ökade kostnaderna.

15. Andel förskolor och skolor som är med i Grön Flagg

Danderyds kommun har tre grundskolor och sex förskolor registrerade hos Håll Sverige Rent som administrerar Grön Flagg i Sverige. Detta innebär att 18 % av kommunens grundskolor och förskolor är med i Grön Flagg. Inga nya förskolor eller skolor har tillkommit eller lämnat grön flagg under 2022.

16. Andel kommunala storkök som är miljödiplomerade

Andelen miljödiplomerade storkök ligger kvar på samma höga nivå som förra året, 93%. Alla kommunala förskolor, skolor och vård- och omsorgsboenden utom två (en förskola och ett vård- och omsorgsboende) är diplomerade i form av KRAV-certifiering.

17. Andel boende i Danderyd där riktvärden för buller från väg- och spårtrafik överskrids

Dygnsvärdet för buller, den så kallade ekvivalentnivån, visar att 23,6 % av de boende i kommunen bor i ett område där riktvärdet 55 dBA (Leq) vid fasad, överskrids. Här är den dominerande bullerkällan statliga vägar. Maxvärdet för buller uppkommer vid tillfällig förhöjd ljudnivå, till exempel när en lastbil eller ett tåg passerar. I Danderyd överskreds riktvärdet, som ligger på 70 dBA (Max) vid fasad, för 35,2 % av de boende. Den dominerande bullerkällan för maxnivåer kommer från kommunala vägar. Bullerkartläggning görs cirka vart femte år, de uppgifter som anges utgår från kommunens senaste kartläggning år 2019.